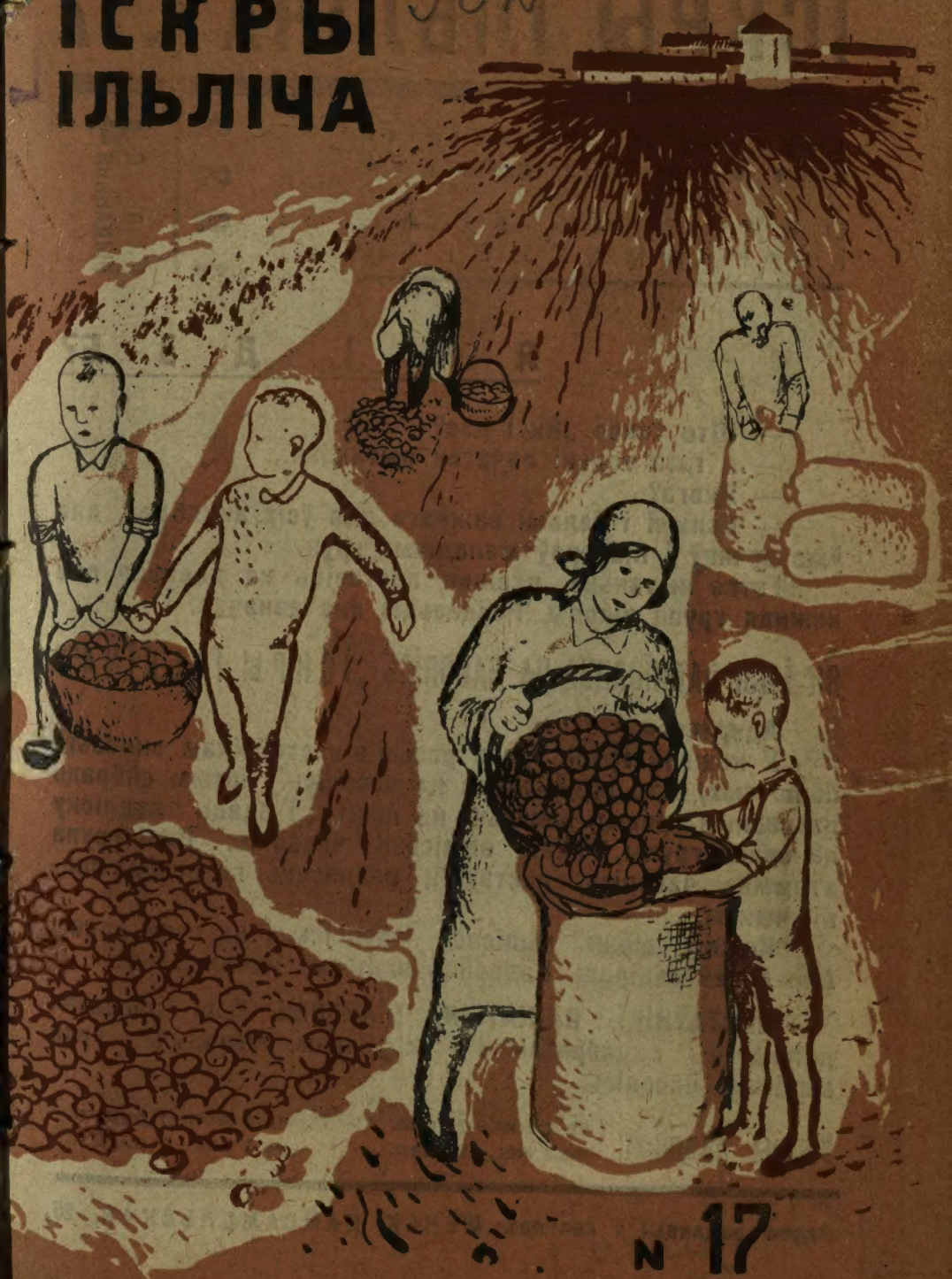

582

ІСКРЫ ІЛЬЛІЧА

ІСКРЫ ІЛЬЛІЧА 17

двухтыднёвая часопісь
для меншых дзяцей

О Р Г А Н Ц К Л К С М Б
І Н А Р К А М А С Ь В Е Т Ы

1932

Г О Д
ВЫДАНИЯ 4

Я К І Д З Е ?

— Што такое „Як і дзе?“

— А гэта толькі пачатак пытання...

— Якога?

— Вельмі і вельмі важнага для ўсіх акцябрат, для ўхю вучняў і піанэраў малодшых груп.

Гэтае пытаньне павінна паставіць на парадку дня кожная група школы. Поўнасьцю яно азначае:

ЯК І ДЗЕ ПАДПІСАЦА НА ЧАСОПІСЬ „ІСКРЫ ІЛЬЛІЧА“?

Адказваем.

У кожнай групе трэба разам з настаўнікам скласьці спіс тых, хто падпішацца на часопісь. Потым сабраць патрэбныя грошы, занесьці на пошту і здаць падпіску на адрас групы, якая выпісвае часопісь. Калі група атрымае часопісь, настаўнік раздасьць яе сваім падпішчыкам.

Кожны можа выпісаць часопісь і на свой адрас. Але лепей збіраць і здаваць падпіску калектыўна.

НАСТАЎНІКІ, ВАЖАТЫЯ, ПІАНЭРЫ! Ваш абавязак дапамагчы акцябратам і ўсім вучням малодшых груп выпісаць часопісь.

Умовы падпіскі: на 1 мес.—30 кап.
на 3 мес.—90 кап.

на 6 мес.—1 р. 80 н.
на 1 год—3 р. 60 н.

Адрас рэдакцыі і канторы: МЕНСК, КАМСАМОЛЬСКАЯ, 25.

29

56

ПЕРШЫ ДЗЕНЬ У ШКОЛЕ.

Г.П.Б. в Липр.

0.3. 1932 г.

Липр № 516

М

Першы Дзень у школе

Увосень мама завяла мяне ў школу. Мы яшчэ не ўвайшлі ў будынак, а ўжо чуваць быў шум нібы пчол у вульлі. Мне стала нават неяк страшна. Разам з мамай я ўвайшла ў школу. Мама стала гаварыць з нейкай цёткай, а я пайшла ў класу.

Там было многа дзяцей, усе яны шумелі, бегалі, крычалі. Знаёмых у мяне ня было і я прысела на задняй скамейцы да аднае дзяўчынкі, але загаварыць з ёю не асьмелілася.

Званка яшчэ ня было, я агледзелася—мамы ня відаць. Тады я хутка выбегла з класу на двор, заплакала і кінулася дадому. Я ня чула, што мама кліча і даганяе мяне. Нарэшце яна дагнала, супакоіла і павяла назад.

Калі мы ўвайшлі, зазвінеў званок. Я зноў села каля тае дзяўчынкі на задняй скамейцы. Зайшла настаўніца. Усе заціхлі. Настаўніца пачала апавядаць, як мы будзем вучыцца, што рабіць. Яна апавядала вельмі добра і ўвесь час усміхалася. Усе мы скоро зусім асвойчыліся тут, а ў канцы заняткаў нават не хацелася ісьці дадому.

*

Цяпер я вучуся ў 5-й групе, перайшла ў 6-ю, але пра свой першы дзень у школе, часта ўспамінаю. Адразу нават сьмешным здаецца, што я баялася, а тады не да сьмеху было.

Успамінаю і тое, што да школы я была ні тое, ні сёе, а як стала вучыцца, стала арганізаваная, запісалася ў акцябраты. Весела было вучыцца і працаваць у акцябрацкай зорачцы!

Цяпер я піанэрка, мяне некалькі разоў выбіралі важатай зьвяна.

Траха што ўсе піанэры нашай групы—ўдарнікі. Для тых, што адстаюць, мы арганізавалі гурткі. У гуртках дзіжураць і настаўнікі. Яны тлумачаць тое, чаго не зразумелі вучні.

Дзеці, уступаючы ў школу, вам трэба канешне:

1. Стаць ударнікамі вучобы, гэта значыць быць лепшымі вучнямі групы, памагаць тым, хто адстае, змагацца з прагуламі, шанаваць кнігі, сшыткі, скамейкі.

2. Стаць дыцыплінаванымі і арганізаванымі. Для гэтага я заклікаю вас запісацца ў акцябраты.

3. Апрача гэтага, вы павінны дабівацца таго, каб усе дзеці да 8 год канешне вучыліся ў школе.

АЛЯ НАУМАВА.

ДЗЕЦІ, ПІШЭЦЕ НАМ, ЯК ВЫ ВУЧЫЦЕСЯ.

ШКОЛЬНИ ГАРОД

Нарыс М. БАРАВОГА.

Вясёлымі і радаснымі зьбіраліся дзеці ў школу ў першы дзень вучобы. Некаторыя прышлі аж з суседняга калгасу за дзьве вярсты.

Перш за ўсё беглі вучні на свой гарод. Шмат хто з іх даўно ўжо ня быў тут. А цікава, як усё парасло?

Убачылі дзеці сваю працу. Не пазнаць яе. Вясной тут ня так было. А зараз— вялікі багаты ўраджаем гарод. Тут і моркаў, і цыбуля, і капуста і бульбы які пляц! Нават кукуруза, як лес парасла.

І садавіны колькі зарадзіла!..

Калі настаўнік зайшоў на гарод паклікаць усіх у школу, дзеці абступілі яго:

— Дзядзька настаўнік, калі ўбіраць будзем?

— Ужо бульба пасьпела. Зірнеце, цяўнік пасох.

— Будзем, будзем, дзеткі. На днях. У выхадны дзень. Папросім з калгасу людзей, бо самі-ж мы рады не дамо,— суцішыў настаўнік дзяцей.

— Чаму гэта не дамо? — пакрыўдзіўся Клімка, вучань 2 групы.

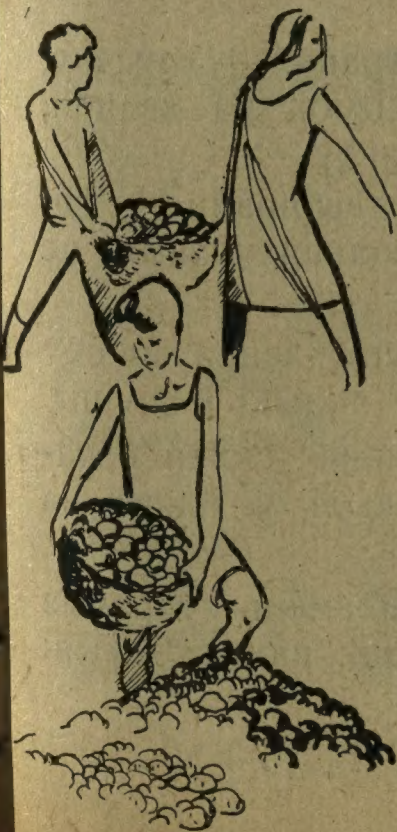
— Справімся і самі, — загаманілі і другія.

— А выворваць вы будзеце бульбу?

Дзеці вінавата пераглянуліся. Праўда, як-жа яны самі выаруць без каня, бяз плуга, без рабочага?

Але Клімка не здаваўся.

— А буракі хіба выворваць трэба?

— Ну, буракі—другая справа. А бульбу трэба,—адказваў настаўнік. — Вось у наступны выхадны дзень зьбірайцеся ўсе, будзем убіраць гарод, а зараз — у школу. Сягонья, дзеці, дзень вучобы.

* * *

У выхадны дзень вучні сабраліся на гарод. Прышлі нават і дашкольнікі. Цікава паглядзець! Весела тут.

Калгас прыслаў сваіх рабочых памагчы школьнікам.

Дзядзька Цімох выворваў бульбу. Дзеці—хто з кошыкам, хто з карзінкай — усьлед выбіралі.

— Дайце хаця разараць, — крычаў, усьміхаючыся, дзядзька Цімох на дзяцей, якія з-пад ног хваталі бульбу.

— Толькі чысьценька выбірайце, — загадаў настаўнік. — Каб ніводнай у зямлі не пакінулі.

Настаўнік вылучыў групу дзяцей і пашоў з імі ў сад. Там зьнімалі яблыкі і грушы.

Пад вечар повен школьны склеп навазілі бульбы. Яблыкі злажылі ў хляве на разасланай саломе.

— Цяпер мы будзем мець гарачыя сьнеданьні,—цешыліся дзеці, калі скончылі ўсю работу.

Будаўнікі

Зерш дзяткора Я. ХОМЧАНКІ.

Дзінь-бом-тук, дзінь-бом-тук!
Чуцен гоман, чуцен стук.

Гэта ўдарна Янка Галка
Рамантуе тут сявалку.
А старэйшы Юзік з Верай
Робяць новыя кватэры.

Таня, Петрык і Валодзін
Ладзяць градкі на гародзе.
А маленькі Волісь рады, —
Змайстраваў ён новы трактар.

Дзеці дружна увесь час
Тут будуць свой калгас.
Працавалі гэтак зраньня
Аж да познага зьмярканьня.
І прышоў чаканы час —
Адбудованы калгас!

П р ы в ы ч к а

Апавяданьне Г. Б Е Л Ы Х.

Малюнкi Ц I Х А Н О В I Ч А.

Дождж прайшоў, а вада з труб пурчыць ды пурчыць. Васілёк з Петрыкам выскачылі на вуліцу.

Насустрач два п'яныя: адзін сьпявае, а другі скакаць пачаў. Толькі нагу падняў, ды як грывнецца на брук і ляжыць носам дагары.

— Ай-ай-ай!—крычыць Петрык.—Вось дык грукнуўся!—і сьмяецца.

Тут васількова маці выскачыла з-за варот.

Спынілася каля п'янага ды крычыць:

— Зноў налізаўся, нячыстая сіла!

Паглядзеў Васілёк, а гэта яго бацька валяецца.

І Васільку адразу сумна стала. І сонца спахмурнела, і неба шэрым нібы забілася.

Вось які ў Васілька бацька! Сустрэў на вуліцы таварышоў, дахаты праз гэта ракам паўзе.

І на гэты раз таксама. Толькі, відаць, здорава налізаўся быў, бо нават не сьпяваў, а толькі памармытаў хвіліну і заснуў.

— Няшчасныя мы, — плакала маці,—п'яніца бацька ў нас.

Доўга спаў бацька — чатыры гадзіны спаў. Нарэшце прачынаецца.

Глядзіць Васілёк на бацьку—ляжыць ён, чмокае, губы аблізвае і крывіцца.

Паглядзеў Васілёк, а гэта яго бацька валяецца.

— Ой,—кажа,—як сьмярдзіць з роту, пах такі нядобры, нібы жабаў наеўся.—А сам не глядзіць на Васілька, ведае, што ўсе злуюцца на яго.

— А ты-б ня піў, — кажа яму Васілёк.—І жабаў ня было-б.

— Дык дзіва!—узьнімае голас тады бацька. — Як-жа ня выпіць, калі наш майстра — тав. Пятроў—імяніннік? Не-е, ня выпіць нельга. Прывычка ўжо такая.

— Добра, пі сабе, — зноў кажа Васілёк. — Я вось пайду да дзядзькі Янкі, які насьценную газету робіць і скажу яму, каб цябе у газэце як п'яніцу намаляваў, з бутэлькаю.

Бацька нават губы лізаць перастаў. Паглядзеў на Васілька ўважліва.

— Бачыш, вожык які,—кажа.

Пасьля зноў сьмяецца:

— Не паслухае цябе дзядзька Янка. Надоячы разам у піўной сядзелі.

— Добра, — кажа Васілёк, — я ў другую пайду. У сапраўдную газету пайду, усё раскажу пра цябе, што ты п'яніца.

— Зноў нічога ня будзе,—крычыць радасна бацька.—Там, брат, строга. А нў, скажучь, хлапец, напішы вось пра ўсё, што раскажаў, на паперы ды падпішыся сваім прозьвішчам, а ты і пісаць ня ўмееш.

Задумаўся Васілёк. Праўду бацька кажа. І бацька павесялеў, задаволеным з ложка саскочыў і кажа сур'ёзна:

— Вось і выходзіць—малы ты, каб бацьку вучыць.

Вялікая на бацьку крыўда ў Васілька.

*Васілёк купіў
лемантар.*

Што няграMATны Васілёк, дык і лаяць яго можна. А вось ён возьме ды і стане граMATным, ды ліст у газету такі напіша, што цэлы тыдзень бацька скакаць будзе.

І вырашае Васілёк—куплю лемантар.

Парашыў і ўжо цяпець ня можа. Схапіў шапку і да маткі.

— Дай грыўню!

Пабурчала маці, але грыўню дала. Пабег радасны Васілёк.

Знайшоў кнігарню.

Купіў лемантар, не паглядзеў нават які, пабег дахаты.

Ідзе ён ужо праз двор, а з-заду Петрык Канапаты даганяе.

— Эй,—крычыць,—што нясеш?

Паказаў кніжку Васілёк і стаў пра бацьку расказваць, як бацька пакрыўдзіў яго, а пасля ўздыхнуў цяжка.

— Няшчасныя мы з мамаю,—кажа, — бацька ў нас п'яніца. Ніяк ад гарэлкі не адвучыць.

Петрык галавою пакруціў. Але Васілёк ня любіў доўга сумаваць.

— Нічога—кажа,—вось навучуся грамаце, я яму дам.

— Я таксама літары розныя ведаю,—сказаў Петрык.— І нават як пісаць.

Зарадаваўся Васілёк. — Навучы, просіць, мяне.

— Добра, згадзіўся Петрак, буду вучыць.

* * *

Прыходзіць аднаго разу бацька дамоў, толькі крыху падпіўшы. Распранаецца і мармыча сваю любімую песеньку пра чай. Потым падыходзіць да Васілька. Васілёк за сталом сядзіць і перад ім ліст, а на лісьце нязграбнымі кручкамі набэрсана: А. Б. В...

Дзівіцца бацька.

І бацька стаў наказваць Васільку, як пісаць.

— Што гэта, сынку? Няўжо грамаце навучаешся?
Бачыць Васілёк, — нічагусенькі ня памятае бацька
з тае размовы.

— Ну, ну, — кажа, — вучыся. Дай я табе памагу.

Сеў поплец.

І стаў паказваць, як пісаць. Васілёк усё разумее.
Радуюцца бацька, што Васілёк растаропны такі, хваліць

— Малайчына! Проста вучоны!

І Васілёк рады, што пахвалілі яго.

— А я яшчэ і слова адно ўмею напісаць, — кажа ён
і напісаў: — гарэлка.

— Здрава! — дзівіцца бацька. — Толькі дарэмна з гэтага слова вучыцца пачынаеш.

— Нічога не дарэмна, — адказвае Васілёк. — Вось навучуся — буду пра цябе пісаць у газету.

Бацька і рот разявіў, нахмурыўся:

— Ды як ты асьмеліўся гэта на роднага бацьку?

— А ты ня пі, — кажа Васілёк.

* * *

Многа дзён мінула. А Васілёк усе вучыцца.

Вось аднойчы, у выхадны дзень, бацька з маткаю
адзеліся і вышлі.

Астаўся Васілёк адзін.

Доўга думаў — увес
аловак абгрыз, цотым пала-
жыў паперу на вакно і па-
маленьку, водзячы дрыжачай
рукой, намаляваў на паперы
няроўны радок літараў.

— Я уМЕЮ чэТаць і
песаЦь.

Ходзіць Васілёк па хаце з гонарам, жылот наперад выставіў.

— Ну,—думае Васілёк,—нічога. Няхай паспрабуе цяпер*.

* * *

Надышоў дзень палучкі.

Ня было яшчэ здарэння, каб бацька цвярозы прыходзіў з палучкі. Васілёк усё на гадзіннік паглядаў, а калі чае прышоў, адзеў шапку і пабег на завод.

Падыходзіць ён да заводу, гудкі загулі. Вышлі з варт рабочыя, сярод іх і васількоў бацька. Васілёк яму насустрач кінуўся.

Зарадаваўся бацька—усьміхаецца.

— Цікава,—кажа,—сустракаць прышоў. Ну, хадзем скарэй абедаць...

— Абедаць?—дзівіцца Васілёк.

— А што-ж тут дзіўнага?

— А піць ня будзеш?

Спыніўся бацька. На Васілька сур'ёзна глядзіць, нібы хоча даведацца, ці не жартуе Васілёк? Потым ўсміхнуўся і кажа ціха:

— Гарэлка, гэта—атрута. Кінуў я піць, Васілёк. Хоць проста скажу—ты памог мне вельмі. Бачу, сябе не шкадуеш, каб бацьку прысарамаціць. Ну і сапраўды брыдка стала. Вось і ня п'ю, хоць і цягне прывычка, але ня буду піць.

Спыніўся бацька. На Васілька сур'ёзна глядзіць.

МЫ—ШЭФЫ МАЛАДНЯКА

Каб мець нам многа мяса
І многа малака,
Мільёны мы гадуем
Цялят—маладняка.

Калгасам і саўгасам
Мы будзем памагаць
Вось гэтыя мільёны
Скарэй нагадаваць.

Каб сівернай зімою
Наш маладняк ня склеў—
Патрэбен добры догляд
І цёплы, сьветлы хлеў.

ПАБУДОВА НОВАГА ХЛЯВА Ё КАЛГАСЕ.

- мы павінны выгадаваць мільёны галоў кароў,
каб мець многа малака і мяса.

КУРСЫ ТРАКТАРЫСТАУ

Верш Р. ХАЦКЕВІЧА.

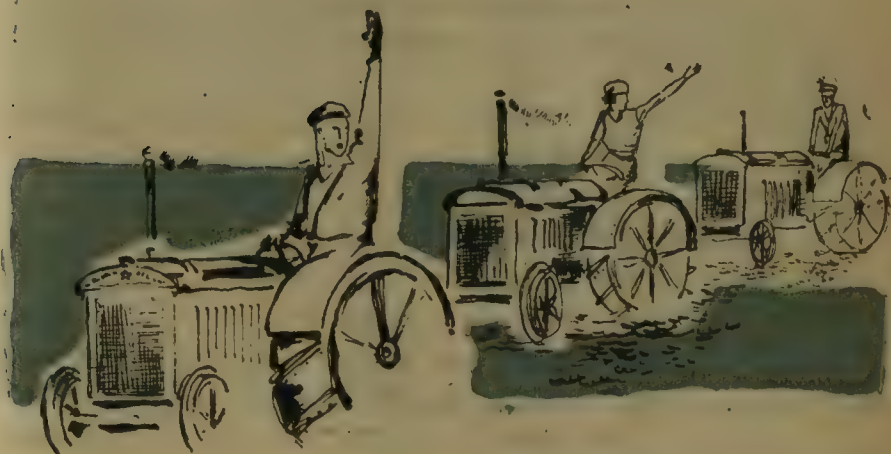
У саўгасным клюбе,
Дзе нярэдка хлопцы
Шмат праводзяць розных
Гульняў і гурткоў,—
На сталі даўжэзным
Ад матору колцы,
Многа розных шрубак,
Трубак і цьвікоў.

Прагна ловяць вушы,
Прагна вочы ловяць
Кожны зірк і слова,
Рух кіраўніка.
Трэба-ж добра ўцяміць,
Наўсягды запамніць
Прызначэньне кожнай
Шрубачкі, цьвічка.

Слухаюць курсанты.
Ціхата навокал.
Малады запал іх
Захапіў зусім.
З маладых калгасаў—
Блізкіх і далёкіх—
У саўгас на курсы
Іх прыслалі ўсіх.

Бальшавіцкіх вёснаў
Юныя героі
Хочуць ніў савецкіх
Тэхнікамі стаць,
Каб на гонях нашых
Ураджай патроіць,
Каб шумней шумела
Аржаная гладзь.

Вось таму так прагна
Вочы й вушы ловяць
Кожны зірк і слова,
Рух кіраўніка...
Трэба добра ўцяміць,
Наўсягды запомніць
Месца кожнай шрубкі,
Трубачкі, цьвічка.

Апавяданьне пра паліто

Малюнкi САМАТЫЯ.

— Вы ўсе носіце паліто, а ня ведаеце, як яны шыюцца, — сказала настаўніца. — Сёньня мы паедзем знаёміцца з гэтаю работай.

— Паедзем! Паедзем! — радаваліся школьнікі.

Праз некаторы час вясёлыя ехалі яны ў трамваі на фабрыку.

На фабрыцы экскурсію сустрэў кіраўнік ад рабочых і павёў дзяцей знаёміць з работаю фабрыкі.

— Пачнем усё спачатку. Вось гэта дэкатыровачная, — сказаў ён, адчыніўшы дзьверы ў пакой. У гэтым пакоі было вельмі гарача ад пары.

„Як у лазьні“, падумалі дзеці.

— Перш, чым пачынаюць шыць вопратку, матэрыю дэкатыруюць. Гэта значыць, прапускаюць яе праз паравую машыну, тады яна робіцца моцнаю, ня будзе пляміцца

і зьбягацца, калі яе носіш. Дэкатыруюць толькі суконную і шарсыцяную матэрыю.

З цікавасьцю глядзелі дзеці, як скручаная ў вялікія трубка матэрыя круцілася ў паравой машыне.

Потым пайшлі на другі паверх, каб паглядзець, што робяць далей з гэтай матэрыі.

— Гэта закройны цэх, тут складаюць і крояць матэрыю,—тлумачыў кіраўнік.

Дзеве жанчыны хутка і роўненька складалі матэрыю ў многа столак.

— Ж... ж... ж... — чулася тут-жа з боку прарывістае гудзеньне. Паглядзелі дзеці туды і ўбачылі рабочага, які кроіў матэрыю электрычнай машынкай. Звычайнымі ножніцамі гэтулькі матэрыі скроіць нельга.

Машынкай адразу крояць аж трынаццаць столак, калі матэрыя тоўстая, а калі танчэйшая — дык можна і 50 столак.

— Адсюль скроеныя паліто тачкамі возяць у пашывачны цэх, куды зараз мы і пойдзем,—гаворыць кіраўнік.

Шум і грукат сустрэў дзяцей у вялікім пакоі, і адразу яны нават не маглі нічога разгледзець. Праз увесь пакой стаялі доўгія сталы ў чатыры рады, а за імі сядзелі і працавалі жанчыны і мужчыны.

Дзеці падышлі бліжэй.

На першым стале рабочы прышываў беленькі білецік да скроенага паліто.

— На што ён гэта робіць?

Матэрыю прапускаюць праз паравую машыну.

Пашывачны цэх.

— Ён прышывае ярлычкі з нумарамі, каб ня зблытаць паліто і каб каўнер ці рукаў ад аднаго паліто ня прышыць да другога.

На другіх сталох шылі рукавы, фастрыгавалі і сшывалі бакі, шылі каўняры і кішэні.

Гатовае паліто, але без падшыўкі і гузікаў, прасавалі электрычным жалызкам. Адпрасаваўшы, аглядалі, ці добра пашыта.

У канцы пакою віднелася скрынка, глыбокая, як яма. Рабочы, агледзеўшы паліто, кідаў яго ў гэтую скрынку. Падбеглі дзеці да скрынкі і ўбачылі, як на самым дне нейчая рука пацягнула паліто к сабе.

— Таварыш кіраўнік!

— Дзядзька, ай,-яй, глядзецце, нехта ўзяў ваша паліто.

— Вось як,—засьмяяўся кіраўнік,—ну, дык пойдзем паглядзім на ніз, хто-ж гэта такі ўзяў паліто?

Спусьціліся дзеці на першы паверх. Зноў вялікі пакой і тут чатыры брыгады шыюць.

— А вось яно тое паліто, — паказаў кіраўнік на рабочага, які ўжо прышываў подшыўкі да яго.

Тут-жа за загарадкай стаяла шмат жанчын у паліто. Гэта былі манэкены (такія драўляныя фігуры, нібы людзі), на якіх віселі паліто, а іх чысьцілі работніцы мяцёлкамі.

Гатовае паліто прасуюць электрычным жалызкам.

— А колькі паліто сшы-
ваюць рабочыя за дзень?

— Многа, больш за тры
тысячы.

— А адзін рабочы колькі
шые за дзень?

— Тры паліто.

— Тры штукі?

— Адзін рабочы? — зьдзі-
віліся дзеці.

— Так, адзін рабочы. І ўсё гэта таму, што тут праца
мэханізавана, падзелена. Каб захацеў рабочы пашыць адно
паліто без падзелу працы, дык ён патраціў-бы ня менш
3 дні, а так бачыце, як ідзе спорна праца. Тут на кож-
ныя часткі ёсць спецыяльныя машыны. Такая работа
назваецца работай па канвэеру...

Вычышчаныя паліто панеслі ў сартыровачную, куды
пашлі і дзеці. У сартыровачнай паліто раскладваюць па
гатунках і адносяць у паковачную.

— Тук-тук-тук... — весела стукаюць малаткі, зага-
няючы цэвікі ў скрынкі.

— Адсюль запакаваныя ў скрынкі паліто развозяць
цягнікі па каапэратывах Савецкага Саюзу, а тыя пра-
даюць іх рабочымі сялянам.

ЯК ТРЭБА ПРАЦАВАЦЬ

Янка вучыцца ў школе. Ён хоча добра пісаць, чытаць, лічыць. Ён хоча быць дужым, здравым. Хоча сам за варштатам працаваць. Хоча свайму калгасу памагаць.

Як працуе Янка?

Янка ў рабочым пакоі габлюе дошку. Тут ён працуе рукамі.

У клясе Янка чытае кніжку. Тут ужо ня рукамі, а галавою прыходзіцца працаваць.

Хочацца Янку пагуляць, пабегаць. Ён пачынае фізкультурай займацца.

Так працуе Янка. І рукамі, і галавой, і нагамі.

Усе дзеці павінны працаваць так, як Янка. Усе павінны быць здаровымі і дужымі.

Верш М. ЛУЖАНІНА
Мал. САМАТЫЯ

Вышлі
з хаты.
На небе
вясёлка.
Кветак багата,—
На кожнай
пчолка.
Тут пчолка,
там пчолка —
Ня зьлічыш колькі.

Тут селі,
там пасядзелі
і паляцелі.
У кожнай
ношка —
мёду патрошку.
Лятуць у вулей.
Для пчолак
гэта пасёлак.
Там-жа мядовы спрат,
па-нашаму—склад.

У пчолак зрана
чыста прыбрана,
зьлеплен сот:
— Выкладай мёд!
Працы многа,
трэба ўвіхацца.
У пчол строга
размяркована праца.

Ёсьць работніцы—
мёд зьбіраць

ахвотніцы,

ёсьць будаўніцы —

лепяць сот,

ёсьць вартаўніцы —

пільнуюць мёд.

Ёсьць прыбіральніцы,

ёсьць санітарніцы,

і—на астатак—

пчала-вентылятэр.

Махае крыльцамі

махнатае рыльца:

паветра хвалюецца,

благое выходзіць,

так вентылюецца,

нікому ня

шкодзіць.

А пчолка, што

кеміць,

як мёд захаваць,

завецца —

хэмік.

О-о! галава!

Усё ў парадку:

мёдам і ўзяткам

камандуе матка,

даўгая,

як голка

пчолка.

Пчаліная праца

мае зьмест:

„хто не працуе,

той ня есьць“.

Калі ты мала

мёду сабрала,

ляці на гала,
зьбярэш—прынясі,
тады й пад'ясі.
Пчаліны лотра
завецца труцень.
Есьць толькі мёд ён,
паветра труціць,
а працаваць —
крыльцы баляць.

Трутням
крута.
Усіх дазваньня
гоняць пчола.
з памяшканья:
— Ты, гультай,
вылятай!
(Канец чытай у № 18).

З РА Б І СА М

ДРУКАВАНЫЯ ЛІТАРЫ

Сваю насыценгазэту, плякаты, лёзунгі вы можаце самі напісаць друкаванымі літарамі. Цікавей і прыгажэй будзе.

Як зрабіць такія літары?

Вазьмеце некалькі маленькіх дошчачак, старыя галёшы (ці так кавалак рызіны), якую-небудзь фарбу.

Выражце на рызіне ўсе літары. Потым прыклейте літары да дошчачкі. На кожную дошчачку па чатыры літары—з усіх бакоў.

Цяпер абмачэце літары ў фарбу і друкуйце.

Т р ы в о г а

ГУЛЬНЯ

Самалёты ворага падлятаюць да гораду.

Чырвонаармейцы стаяць на варце і гатовы кожную хвіліну абараняць горад.

Кіраўнік гульні дае сігнал:

— Трывога!

Чырвонаармейцы гатовы да бою.

Самалётамі камандуе камандзір.

— 1, 7, 11, 3, 4—крычыць ён.

Названыя самалёты кідаюць бомбы—мячы.

Чырвонаармейцы адбіваюць бомбы, стараючыся папасьці імі ў самалёт. Падбітыя самалёты выбываюць з гульні. Калі у горад папала 10 бомбаў — чырвоныя прайгралі. Калі палавіна самалётаў перабіта — самалёты прайгралі.

За ходам гульні ўвесь час сочыць кіраўнік.

1. Лісьцё якіх дрэў увосень чырванее?

Рабіны, асіны, клёны.

2. Куды ўвосень дзяюцца матылькі?

Некаторыя сідуць ад першых марозу. Другія залезаюць у шчэліны дрэў, дамоў і там зімуюць.

3. Ці ўюць гнёзды нашы пералётныя птушкі зімою на поўдні, у цёплых краінах?

Не.

4. Ці дышае кураня ў яйцы?

Дышае. Каб павятра не праходзіла ў яйцо, кураня задохнулася-б.

5. Дзе ракі зімуюць?

У норках, на берагох ракі азею.

6. Што гэта значыць?

Вясною плача,

Летам ня ўбачыш нідзе,

А зімой ўніз галавою расьце.

Прачыталі дзеці гэтую загадку і заспрачаліся.

— Гэта валёнкi, — сказала Гэлька, — ня іначай. Вясной прамоклі — вось нібы і плачуць. Летам іх схавалі — вось нібы і ня відаць нідзе. А зімою яны на нагах — вось значыць уніз галавой. Так і будзе — гэта валёнкi.

— Не, — сказаў Валік, — Гэта, мусіць, дожджык? А можа гэта...

Але давайце, дзеці, лепш самi адгадаем, што-ж гэта такое?

7. Што птушкам страшней зімою—холод ці голод?

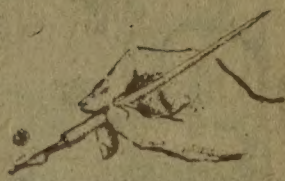
Голод страшней. Тыя птушкі, якія могуць знайсці сабе ежаў, астаюцца ў нас зімаваць, хоць бы яны і не-раўнаважныя—качкі, лебедзі (калі дзе-небудзь заставяцца).

8. Тры браты на адным кані едуць па сшытку. Што гэта?

Пальцы і ручка.

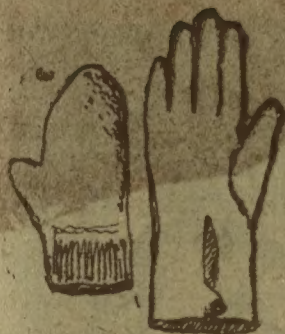
9. Куды зайцу бегчы зручней: з гары, ці пад гору?

Пад гору. У зайца прыродныя ка-ропкі, а заднія доўгія. Таму за-яц над гору бяжыць лёгка, а з гары можа наляцець тапча праз галаву, бяжыць вельмі скора.

10. Які зьвер усю зіму сьпіць уніз галавою?

Кажан.

11. Хто майстра на ўсе рукі?

Той, хто робіць рукавіцы.

З гэтым нумарам усім нашым падпішчынам
рассылаецца дармовы дадатак гульня
„ЗА УДАРНУЮ ВУЧОБУ“

ВЫДАВЕЦТВА ЦК ЛКСМБ
„ЧЫРВОНАЯ ЗЬМЕНА“

Л. РУСАКОВА.
Рэдактары:
А. ЯКІМОВІЧ.

1524

29

56

